

In die lig van vuur.

Pieter Stoffberg. Kaapstad: Tafelberg.
320 pp. ISBN 0-62404-263-4.

In die lig van vuur is Pieter Stoffberg se eerste roman. Hy het in 1991 die Eugène Marais-prys ontvang vir die kortverhaalbundel *Die hart van 'n hond* en in 1997 het nog 'n kortverhaalbundel *Kruispunt* verskyn.

Die roman, *In die lig van vuur*, is 'n breed-opgesette werk met 'n sterk verhaallyn. Die verhaal speel af in die Oekraïne en sentreer rondom die veranderinge in die godsdienwetgewing in die land. Voorin die roman word 'n vrye weergawe van die teks van 1 Korinthiërs 3:13 gegee: "Elkeen se werk sal aan die lig kom, want dit word met vuur getoets." Daarna volg inligting oor die veranderinge in die godsdienwetgewing wat, na die ontbinding van die Unie van Sosia-listiese Sowjet-republieke, eers groter vryheid gegee het, maar wat vanaf 1997 weer strenger geword het in verskillende voormalige oosbloklande. Dit is dus van die begin af duidelik dat godsdien en godsdien-konflik in die roman 'n rol speel.

Die twee belangrikste karakters in die roman is 'n beeldskone meisie, Olja, wat 'n oorlewende van die kernontploffing by Tjernobil is en die jong belowende biskop van die Oosters-Ordotokse Kerk, Igor Ponomarenko. Olja het 'n klaaglike jong lewe agter haar en moes veral na haar ma se dood op 'n duur manier betaal om te oorlewe, terwyl Igor 'n sleutelrol speel in die onderhandelinge tussen die kerk en die staat oor die godsdienwetgewing. Die roman begin met 'n toneel waar Olja selfvernietigend in die Dnjeprrivier inloop. Igor is toevallig langs die rivier en wat hy onuitwisbaar van die insident met hom saamneem, is haar skoonheid en die smartlike uitdrukking op haar gesig.

Die roman werk met dramatiese gegewens: die verbode en later byna obses-

sionele liefde van 'n biskop vir 'n meisie, die afhanklikheid en reddeloosheid van 'n meisie sonder heenkome se lewe en die verskillende godsdienfaksies wat veg om oorlewing en om 'n toekoms. Voeg hierby die ontdekking van 'n waardevolle ou manuskrip in 'n klooster, 'n skokkende belydenis van 'n kerkleier wat as askeet in afsondering gesterf het, onderhandelinge met die Mafia om die manuskrip teen die beste prys verkoop te kry, die verraad van 'n bievader en geestelike leier en die feit dat die jong meisie as 'n soort Esther-figuur gebruik word om vir die Evangeliese godsdien-groepe toegang te kry tot die biskop.

Nou het ek tot hier hoofsaaklik oor die verhaalverloop geskryf en dit is ook die sterk eienskap van die roman. Daar word 'n boeiende verhaal vertel, 'n verbeeldingryke en tog waarskynlike verhaal wat getuig van goeie navorsing en insig in die wêreld waaroor dit gaan. Daar is spanning en avontuur en onverwagte wendinge, 'n roman wat soos voor die tyd van die modernisme gevul is met gebeurtenisse en handeling. Daar is nie fout mee nie – 'n goeie storie moet vertel word. Meer nog, ek het dit geniet en verfrissend gevind om my te verdiep in die geskiedenis en lewens van die mense van 'n ander land, mense wat ook groot en eiesoortige probleme het. Die vraag het by my opgekom of ons nie verlief geraak het op ons eie probleme nie, en wel tot so 'n mate dat ons aktualiteit en relevansie vir ons eie problematiek verag en soek in elke nuwe boek en vergeet dat die wêreld groter is en oral met ernstige probleme te make het. Veral ook dat alle probleme die lewens van gewone mense beïnvloed en bepaal op maniere wat hulle self nie verag nie en ook nie weet hoe om te hanteer nie.

Tematies word groot vraagstukke hanteer – godsdien-vryheid en die potensiële verlies daarvan, die eise en etiek van 'n selibate lewe en die bevraagtekening van eeue-

oue godsdienstige aannames. Die struktuur van die roman speel in op die Bybelboek Ester en is ingedeel in drie afdelings, getitel "Haman", "Mordegai" en "Ester". Die manuskrip wat ontdek word, is ook 'n manuskrip van die boek Ester.

Daar word dus 'n ryk en geskakeerde hoeveelheid inligting hanteer en in 'n spannende verhaal saamgevoeg. Tog wil die boek vir my nie werklik meer word as die verhaal as sodanig nie. Die filosofiese onderbou ten spyte en ook die pogings tot bindende motiewe (bv. die kraaie en die inspeel op die Bybelse geskiedenis) kompenseer myns insiens nie voldoende daarvoor dat die karakters nie werklik tot lewe kom nie en dat die verhaal die leser nie werklik tot ontroering beweeg nie. Die vraagstukke wat na vore kom, is boeiend en die roman roep allerlei assosiasies met ander verhale op, maar daar is iets byna klinies in die verhaaltrant. Miskien wou die skrywer doelbewus afstandelik bly sodat die verhaal self kan praat. Maar miskien was die aandrang van die groot hoeveelheid verhalende inligting en die fokus op die godsdienstige problematiek so groot dat daar nie regtig in die karakters as mense ingegroei is nie, dat die skrywer nie die ontroering toegelaat het om hom mee te voer nie. Daar bly 'n indruk van 'n soort bedagtheid en berekende manipulasie van verhaalstof by hierdie leser agter (die groot aantal bedankings aan kontrolerende medewerkers help ook nie om die meer wetenskaplike aard van die boek te versag nie).

Wat nie beteken dat die roman nie 'n genotvolle leeservaring is nie. Aangesien dit die eerste deel van 'n tweeluik is, moet 'n mens miskien in elk geval eers die tweede deel ook lees voordat 'n finale waarde-oordeel uitgespreek word.

Heilna du Plooy

Noordwes Universiteit, Potchefstroom

Art South Africa.

Vol. 3 (4). Winter. 2005. Cape Town: Bell-Roberts Publishing. ISSN 1684-6133.

Art South Africa verskyn sedert 2002 en het 'n welkome leemte gevul in die Suid-Afrikaanse kunsbedryf. Die tydskrif onder redaksie van Sean O'Toole bied in die genre van internasionale tydskrifte soos *Art Forum* en *Art International* 'n goeie lokale teenvoeter. Nie sedert die verskyning van *ADA* (Art Design Architecture) in die vroeë negentiger jare het 'n Suid-Afrikaanse kuns tydskrif soveel aanhang geniet nie.

Die tydskrif lewer uitgebreide resensies van lokale uitstallings, asook artikels oor geselekteerde Suid-Afrikaanse kunstenaars en onderwerpe van belang. In die huidige nommer word daar byvoorbeeld aandag geskenk aan die netelige kwessie van 'n verwaarloosde tradisie in die Suid-Afrikaanse kunsskepping, teorie en geskiedenis.

Die onderwerp word deur drie kenners, naamlik die kunskritikus en akademikus Wilhelm van Rensburg, Mario Pissarra en Jillian Carmen beide dosente aan tersiêre instansies, vanuit verskillende perspektiewe aangeraak. Die stuk getiteld "Three thoughts on neglect" bied moontlik goeie voorgeskrewe leeswerk vir voorgraadse studente.

In sy besinning dui Van Rensburg aan dat kunsteorie in 'n krisis is omdat geen duidelike rigtingswysers in die Suid-Afrikaanse konteks tans bestaan nie, terwyl Pissarra oortuigend argumenteer vir 'n herbesinning van ons posisie as postkoloniale Afrikane in die een en twintigste eeu. Carmen wys weer op die suinigheid en inhagigheid waarmee Suid-Afrika se pre-demokratiese kunsversamelings deur die koloniale moonthede behandel is.

Ook in hierdie nommer word die kuns van die Mapumalanga kunstenaar Leigh Voigt se naturalistiese uitbeelding van Ngu-